

13 Haziran 2013

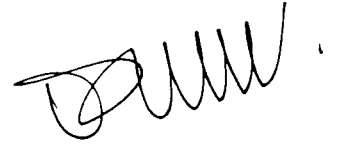
Sayı : 64272063-610 - 1750
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-22799)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 20.05.2013 tarih ve 43452547-120-00-124100 sayılı yazısı.

Kütahya Milletvekili Sayın Alim IŞIK'ın tarafıma tevcih ettiği 7/22799 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EK :
Önerge Cevabı (4 Sayfa)

KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİM İŞİK'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/22799)

Soru 1:

Son dönemde hükümetin, ile Irak merkezi hükümeti arasındaki ilişkilerin bozulmasına karşın Irak'ın kuzeyindeki bölgesel yönetimle bazı pazarlıkların sürdürüldüğü ve enerji anlaşmalarına varıldığı yönünde medyaya da yansıyan iddialarla ilgili olarak;
- Halen ülkemizle Irak arasında yürürlükte olan enerji anlaşmaları hangileridir?

Cevap 1:

27 Ağustos 1973 tarihinde, "Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümetleri arasında Ham Petrol Boru Hattı Anlaşması" imzalanmış olup, bu anlaşma çerçevesinde Irak'ın Kerkük ve diğer üretim sahalarında üretilen ham petrolün Ceyhan (Yumurtalık) Deniz Terminaline ulaştırılması amacıyla Irak-Türkiye Ham Petrol (ITP) Boru Hattı inşa edilmiştir.

Süresi 19 Mart 2010 tarihinde dolan mevcut ITP Ham Petrol Boru Hattı Taşıma Anlaşması'nın bazı maddelerine yönelik değişiklikleri içeren ve mezkûr anlaşmanın süresinin uzatılmasını amaçlayan "Amendment / 2010 to the Irak-Turkey Crude Oil Pipeline Agreement" 19 Eylül 2010 tarihinde Bağdat'ta imzalanmıştır. Söz konusu Anlaşma, 28 Mayıs 2011 tarih ve 27947 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Anlaşma, Irak hükümeti resmi makamları tarafından da onaylanmasını müteakip 27 Temmuz 2011 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir.

Sorular 2, 3:

- Son dönemde hükümetinizin Irak'ın kuzeyindeki bölgesel yönetimle bazı pazarlıklar yaptığı ve enerji anlaşmalarında bulunduğu iddiaları doğru mudur?
- Doğru ise hükümetiniz ya da Bakanlığınız ile anılan bölgesel yönetim arasında hangi konularda anlaşmaya varılmıştır?

Cevaplar 2, 3:

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY), Irak Anayasasının çizdiği çerçevede belli ölçüde özerk yetkiye haiz Irak'ın yönetsel bir parçasıdır. Bu bağlamda, uluslararası hukuk ve Irak Anayasası çerçevesinde diğer tüm egemen ülkelerin IKBY ile kurmuş oldukları ilişkilerin çerçevesi ile Ülkemizin IKBY ile olan ilişkileri aynı niteliği haizdir.

Ülkemizin Irak ile yürütmekte olduğu enerji diplomasisi ve enerji faaliyetleri uluslararası hukuk çerçevesinde Türkiye ve Irak'ın iç hukuk düzenine uygun ve saygılı bir şekilde yürütülmektedir. Diğer taraftan, Türkiye ve Irak Anayasal düzeni çerçevesinde şirketlerimizin IKBY ile ticari sözleşme yapmalarının önünde bir engel bulunmamaktadır.

Bu kapsamda, yürütmüş olduğumuz faaliyetler güven temelinde karşılıklı bilgilendirmeye dayanan şeffaflık ilkesine uygun bir şekilde yürütülmektedir. Bu manada Hükümetimiz konuyla ilgili hiçbir şeyi saklama gayreti içinde bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, Hükümetimiz tarafından konuya ilişkin Yüce Meclise gönderilmek üzere Başbakanlığa sevk edilmiş herhangi bir metin, belge, düzenleme veya kararname bulunmamaktadır.

IKBY'nin kamu veya özel firmalarla yaptığı ticari sözleşmeler özel hukuk hükümlerine tabidir ve anlaşma olarak nitelendirilmesi söz konusu değildir.

**KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİM İŞİK'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/22799)**

Sorular 4, 5, 6:

- Halen Irak'ın kuzeyinden ülkemize tankerlerle petrol getirildiği iddiaları doğru mudur? Doğru ise ülkemize hangi şartlarda, kimler tarafından ve günlük ne kadar petrol getirilmektedir?
- Irak'ın kuzeyinden ülkemize getirilen petrol karşılığında kime ne miktarda ve nasıl bir ödemede bulunmaktadır?
- Şimdiye kadar yapılan anlaşmalar çerçevesinde Irak'ın kuzeyinden ülkemize ne kadar petrol vb. satın alınmıştır? Bu amaçla kimlere hangi kaynaklardan ve ne kadar ödeme yapılmıştır?

Cevaplar 4, 5, 6:

Türkiye ile Irak arasındaki dış ticaret ve gümrük düzenlemeleri ve uygulamaları esas itibariyle Ekonomi Bakanlığı ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı uhdesinde bulunmaktadır.

Sorular 7, 8:

- Bakanlığınızın 4 Aralık 2012 tarihinde Irak'ın Erbil kentine uçakla yaptığı ziyaretinin Irak tarafından geri çevrilmesinin sebebi nedir? Hangi gerekçelerle Bakanlığınızın Erbil'e giden uçağı Kayseri'ye inmek zorunda kalmıştır?
- Söz konusu ziyaretiniz kimin daveti üzerine yapılmış ve hangi sebeplerle bu ziyaretiniz gerçekleşmemiştir?

Cevaplar 7, 8:

CWC Grup tarafından 3-4 Aralık 2012 tarihlerinde Erbil'de düzenlenen ve uluslararası bir niteliği olan 'Petrol ve Gaz Konferansı'nın ana düzenleyicisi ExxonMobil ve eş ev sahibi Chevron firmasıdır. Konuşmacı olarak davet edildiğimiz söz konusu etkinlik için davete icabet maksadıyla Erbil seyahati planlanmıştır. Konferansın açılış konuşmalarını Irak Kürt Bölgesi (IKB) Başbakanı Neçirvan Barzani, Irak Başbakan Yardımcısı Dr. Roj Nuri Şaveys ve ülkemizi üst düzeyde temsil eden Bakanlığımız Müsteşar Yardımcısı Dr. Selahattin Çimen yapmıştır. Ayrıca, Venezuela Enerji Eski Bakanı ve uluslararası enerji şirketlerinin yöneticileri başta olmak üzere birçok davetli konuşma yapmışlardır. Katılımcılar arasında Irak Merkez Hükümeti, IKB, Irak Federal Parlamentosu, özel sektör, dünyanın önde gelen operatörlerinin temsilcileri, enerji analistleri ve uzmanları da dahil olmak üzere 800'den fazla üst düzey yetkili yer almıştır. Konferans'ta bölgedeki yatırım olanakları ele alınmış ve Irak Başbakan Yardımcısı, federal hükümetin yabancı şirketlerin enerji alanında Irak'a yatırım yapmasının önündeki yasal ve hukuki engelleri kaldırmak için çalıştığını belirtmiştir. Söz konusu konferansta kapanış konuşması Bakanlığım Müsteşar Yardımcısı tarafından yapılmış ve etkinlikte ülkemiz üst düzeyde temsil edilmiş ve kabul görmüştür.

Bahsi geçen ziyaret kapsamında, Dışişleri Bakanlığımız kanalıyla diplomatik olarak Irak Cumhuriyeti'nin tüm ilgili makamları bilgilendirilmiş, uçuş ve Irak'a iniş için her türlü bilgilendirme; yasal çerçeve dahilinde eksiksiz olarak yerine getirilmiştir.

Soru 9:

Bakanlığınızın konuya ilişkin görüşü ve Irak hükümeti ya da bölgesel yönetimi ile yapılacak enerji alış verişine yönelik 2013 yılı programı nasıldır?

Cevap 9:

Ülkemizin hızla büyüyen ekonomisine paralel olarak bu büyüme sürecine destek olacak şekilde ulusal enerji arz ve talebimiz büyük bir hızla artmaktadır.

**KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİM İŞİK'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/22799)**

2000 yılında 81,2 milyon TEP (ton eşdeğeri petrol) olan enerji tüketimimiz 2011 yılı sonu itibariyle 114 milyon TEP'e ulaşmış olup, 2012 sonu itibariyle yaklaşık 120 milyon TEP'e ulaşması beklenmektedir. 2000 yılında yaklaşık 15 bcm olan doğal gaz tüketimimizin 2012 yılı sonu itibariyle yaklaşık 47 bcm'e ulaşacağı, yakın gelecekte ise 60 bcm'e yükseleceği tahmin edilmektedir. Elektrik tüketimimiz de benzer artış eğilimi göstermiş 2000 yılında 128.295 GWh olan tüketim miktarımız 2011 yılında 230,306 GWh, 2012 yılında ise 241,946 GWh seviyesine ulaşmıştır. Benzer şekilde 2001 yılında yaklaşık 630 bin varil olan günlük ham petrol tüketim miktarımız 2012 yılında yaklaşık ortalama 700 bin varil/gün seviyesine ulaşmıştır.

Bu büyüme rakamları ile Türkiye, OECD ülkeleri içerisinde geçtiğimiz 10 yıllık dönemde enerji talep artışının en hızlı gerçekleştiği ülke durumundadır. Bu durumun bir sonucu olarak, Türkiye 2002 yılından bu yana elektrik ve doğalgaz talebi artış hızı bakımından Çin Halk Cumhuriyeti'ni müteakiben ikinci sıraya yükselmiştir. Ülkemizin enerji tüketimine ilişkin yükselen eğilimin kısa, orta ve uzun vadede de devam edeceği öngörülmektedir.

Milli menfaatlerimiz, küresel ölçekli dinamikler ve içinde bulunduğumuz jeopolitik perspektiften bakıldığında, mevcut verilerle ülkemizin dünya genelinde, kolay ve uygun şartlarla erişebileceği kanıtlanmış 19,3 milyar ton-143 milyar varil petrol ve 3,6 trilyon m³ doğal gaz rezervine sahip Irak dışında bir başka bölge bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Irak dünya petrol rezervlerinin % 8,7'sine, Bölge petrol rezervlerinin ise yaklaşık % 20'sine sahip olmakla birlikte mevcut üretimi halihazırda dünyanın sadece % 3,5'ine tekabül etmektedir. 2012 yılında ülke İran'ı geçerek dünyanın en büyük 6. Petrol ihracatçısı konumuna gelmiştir. Dünya Enerji Ajansının projeksiyonlarına göre 2012 yılında 2,7 milyon varil olan günlük üretim, 2020 yılına kadar iki katına çıkarak 6,1 milyon varile, 2035 yılına kadar ise 8,3 milyon varile çıkacaktır. Yaklaşık 2,2 milyon varil olan günlük ihracatın da 2020 yılında 4,2 milyon varile ve 2035 yılına kadar da 6,2 milyon varile çıkması öngörülmektedir. Aynı raporun projeksiyonuna göre 2020 yılına kadar Irak'ın doğal gaz ihracatına başlayacağı ve 2035 yılına kadar 20 Milyar Metreküp doğal gaz ihracatı yapabileceği değerlendirilmektedir. Bu bilgiler ışığında hâlihazırda 117 milyar dolar olan Irak bütçesinin 10 yıl içerisinde iki katına çıkacağı öngörülmektedir.

Diğer taraftan, Kuzey Irak Bölgesinde 45 milyar varil petrol ve 3-6 trilyon m³ doğal gaz rezervi olabileceği tahmin edilmektedir. Bu bölgedeki zengin hidrokarbon kaynakları doğal olarak küresel enerji oyuncularının da dikkatinden kaçmamıştır. Halen Bölgede, Amerika Birleşik Devletlerinden Güney Kore'ye ve İspanya'ya uzanan coğrafyada 20 farklı ülkeden, büyük enerji şirketlerine (Amerikan ExxonMobil'den Avusturyalı OMV şirketine kadar) geniş bir yelpazede dünyanın enerji devleri faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu bağlamda, birçok farklı ülke ve Dünyanın enerji devleri bölgeye yoğun şekilde ilgi göstermekte iken ülkemizin yanı başında süregiden mezkur gelişmelere kayıtsız kalamayacağı izahtan varestedir. Ülkemiz ve Bakanlığımız gelişmeleri yakından takip etmekte ve bütün veçheleriyle Irak enerji potansiyeli değerlendirilmektedir.

Bu bölgedeki zengin hidrokarbon kaynakları doğal olarak küresel enerji oyuncularının da dikkatinden kaçmamıştır. Halen bölgede, Amerika Birleşik Devletlerinden Güney Kore'ye ve İspanya'ya uzanan coğrafyada 20 farklı ülkeden, dünyanın enerji devleri ve orta ölçekli enerji şirketleri faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu bağlamda, birçok farklı ülke ve Dünyanın enerji

**KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİM İŞİK'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/22799)**

devleri bölgeye yoğun şekilde ilgi göstermekte iken ülkemizin, yanı başında süregiden mezkûr gelişmelere kayıtsız kalamayacağı izahtan varestedir. Ülkemiz ve Bakanlığımız gelişmeleri yakından takip etmekte ve bütün veçheleriyle Irak enerji potansiyeli değerlendirilmektedir.

Türkiye- Irak enerji işbirliğinin en güzel örneklerinden biri niteliğindeki Irak-Türkiye Ham Petrol (ITP) Boru Hattı (Kerkük-Yumurtalık Boru Hattı) 1976 yılında işletmeye alınmıştır. Bu tarihten itibaren Irak'ın Kuzey Bölgesinde üretilen petrol, bu boru hattı vasıtasıyla uluslararası piyasalara ulaştırılmaktadır. Ne yazık ki bölgedeki düşük üretim nedeniyle, bu boru hattı tam kapasite ile çalıştırılmamaktadır.

Hali hazırda, yaklaşık üçte bir kapasite ile çalışan boru hattının tam kapasite ile çalışması büyük önem taşımaktadır. Boru hattının kullanım kapasitesinin artması Irak'ta arzu edilen normalleşme sürecine büyük katkı sağlayacaktır.

Kerkük-Yumurtalık Boru Hattının tam kapasite işletilmesi ve akabinde gerek olması halinde Irak petrollerinin uluslararası piyasaya erişimini sağlayacak ilave boru hatları yapılması Türkiye ve Irak'ın ortak arzusudur.

Ayrıca, Irak'ın herhangi bir Bölgesinde ihraç amaçlı doğalgaz üretiminin gerçekleşmesi halinde Irak gazının Türkiye ve Türkiye üzerinden ihracatına imkân verebilecek boru hatlarının yapımı gündeme gelebilecektir.